

UTBILDNINGSVETENSKAPLIGA FAKULTETEN

Speciallärarprogrammet, 90 högskolepoäng

Special Teacher Programme, 90 credits

Programkod: L2SLP

Avancerad nivå / Second cycle

1. Fastställande

Utbildningsplanen är fastställd av Utbildningsvetenskapliga fakultetsstyrelsen 2018-01-25 (G 2017/692) och senast reviderad 2023-01-23 (GU 2022/3697). Den reviderade utbildningsplanen gäller från och med 2023-08-28, höstterminen 2023.

Ansvarig institution/motsvarande: Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

2. Syfte

Syftet med Speciallärarprogrammet vid Göteborgs universitet är att utbilda speciallärare med specialisering mot språk-, skriv- och läsutveckling, matematikutveckling eller intellektuell funktionsnedsättning.

Profil

Utbildningen av speciallärare vid Göteborgs universitet tar sin utgångspunkt i ett interaktionistiskt perspektiv, vilket också är i överensstämmelse med de svenska lagar och internationella konventioner och överenskommelser som Sverige ratificerat (FN-konventionen om Mänskliga rättigheter, FN-konventionen om Barnets rättigheter, Salamancadeklarationen samt WHO:s International Classification of Functioning, Disability and Health).

Specialpedagogisk verksamhet kännetecknas såväl historiskt som i nutid av olika värderingar, ideologier och forskningstraditioner. Man kan grovt indela dessa i tre olika perspektiv: ett individperspektiv, ett samhällsperspektiv och ett interaktionistiskt perspektiv. Vilken ideologi som dominerat har varierat med tiden.

Individperspektivet tar sin utgångspunkt i enskilda individer och deras svårigheter och fokus riktas mot funktionsnedsättningar, orsaker, diagnoser och anpassning. I motsats till detta kan samhällsperspektivet förstås som att funktionsnedsättning i hög grad är en social konstruktion medan det interaktionistiska perspektivet utgår från att de två förstnämnda perspektiven samspelar i pedagogiska sammanhang. Det kan förstås som att individualspecifika faktorer har

betydelse men att den sociala konstruktionen samtidigt utgör ett ramverk, vilket innebär att man i pedagogiska sammanhang ska ta hänsyn till såväl individens förutsättningar som den sociala kontext hen är en del av.

3. Förkunskapskrav

Specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning, 90 hp

Särskild behörighet till utbildning som leder till speciallärarexamen har den med avlagd grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, förskollärarexamen eller motsvarande. Dessutom krävs tre års styrkt yrkeserfarenhet omfattande minst halvtid efter erhållen examen. Yrkeserfarenheten skall vara inom lärarexamens verksamhetsområde. Därutöver krävs Svenska B/Svenska 3/Svenska som andraspråk B/Svenska som andraspråk 3 och Engelska A/Engelska 6.

Specialisering mot matematikutveckling, 90 hp

Särskild behörighet till utbildning som leder till speciallärarexamen har den med avlagd grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, förskollärarexamen eller motsvarande. För specialisering mot matematikutveckling ska förskollärar-/lärarexamen ha inriktning mot kunskapsområdet matematikutveckling alternativt matematik, omfattande minst 22,5 hp. Dessutom krävs tre års styrkt yrkeserfarenhet omfattande minst halvtid efter erhållen examen, där pedagogiskt arbete bedrivits i skolämnet matematik. Därutöver krävs Svenska B/Svenska 3/Svenska som andraspråk B/Svenska som andraspråk 3 och Engelska A/Engelska 6.

Specialisering mot språk-, skriv-, och läsutveckling, 90 hp

Särskild behörighet till utbildning som leder till speciallärarexamen har den med avlagd grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, förskollärarexamen eller motsvarande. För specialisering mot språk-, skriv-, och läsutveckling ska förskollärar-/lärarexamen ha inriktning mot kunskapsområdet språk-, skriv-, och läsutveckling alternativt svenska, omfattande minst 22,5 hp. Dessutom krävs tre års styrkt yrkeserfarenhet omfattande minst halvtid efter erhållen examen, där pedagogiskt arbete bedrivits i skolämnet svenska. Därutöver krävs Svenska B/Svenska 3/Svenska som andraspråk B/Svenska som andraspråk 3 och Engelska A/Engelska 6.

Inom programmet gäller särskilda förkunskapskrav för tillträde till kurs. De särskilda förkunskapskraven framgår av respektive kursplan. Kursansvarig institution kontrollerar att student uppfyller de särskilda förkunskapskrav som gäller för tillträde till respektive kurs i programmet.

4. Examen och huvudområde

Utbildningen leder till Speciallärarexamen med specialisering mot Intellektuell funktionsnedsättning (Postgraduate Diploma in Special Needs Training with specialisation in Intellectual Disability).

Utbildningen leder till Speciallärarexamen med specialisering mot matematikutveckling (Postgraduate Diploma in Special Needs Training with specialisation in Mathematical Development).

Utbildningen leder till Speciallärarexamen med specialisering mot språk-, skriv- och

läsutveckling (Postgraduate Diploma in Special Needs Training with specialisation in Development of Language, Writing and Reading).

Utbildningen leder till Speciallärarexamen med specialisering mot utvecklingsstörning (Postgraduate Diploma in Special Needs Training with specialisation in Learning Disabilities).

Studenten ansöker själv om examensbevis efter avslutade studier. Av examensbeviset ska det anges för vilken eller vilka verksamheter utbildningen är avsedd, vilket anges som ”avsedd för sådan pedagogisk verksamhet där läraren är behörig att undervisa”. Verksamhetens engelska benämning är ”intended for special needs training activities where the teacher has qualification”.

Där ska också utbildningens specialisering anges, vilket för respektive specialisering, vid Göteborgs universitet, inklusive engelsk benämning anges nedan:

- specialisering mot språk-, skriv- och läsutveckling (specialisation in Development of Language, Writing and Reading)
- specialisering mot matematikutveckling (specialisation in Mathematical Development)
- specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning (specialisation in Intellectual Disability)

En förutsättning för att ges behörighet att undervisa i grundsärskolan, gymnasiesärskolan samt i särskild utbildning för vuxna är att läraren har en inriktning eller specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning i sin speciallärarexamen, specialpedagogexamen, eller lärarexamen. Vilka skolformer, årskurser och ämnen som läraren ges behörighet att undervisa i avgörs av lärarens övriga utbildning.

För ämnesspecialiseringarna blir läraren behörig att arbeta med undervisning som avser särskilt stöd inom ämnet i de skolformer som tidigare lärarexamen omfattar.

Utbildningen kan, förutom att leda till speciallärarexamen, även prövas att i varje enskilt fall svara mot en magisterexamen. Dessutom ger utbildningen behörighet att söka till utbildning på forskarnivå.

5. Mål

Generella mål för speciallärarexamen

Omfattning

Speciallärarexamen med angivna specialiseringar uppnås efter att studenten har fullgjort kursfordringar om 90 högskolepoäng. Det ställs också krav på avlagd grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, förskollärarexamen eller motsvarande äldre examen.

Speciallärarexamen ges, vid Göteborgs universitet, med specialiseringar mot

- språk-, skriv- och läsutveckling (SSSL),
- matematikutveckling (SMAU),
- intellektuell funktionsnedsättning (SIFN).

För specialisering mot språk-, skriv- och läsutveckling krävs att den tidigare avlagda examen omfattar ämnesstudier i svenska eller inom kunskapsområdet språk-, skriv- och läsutveckling. Om examen inte omfattar nämnda ämnesstudier, krävs i stället att studenten har kompletterat sin utbildnings med motsvarande kunskaper.

För specialisering mot matematikutveckling krävs att den tidigare avlagda examen omfattar

ämnesstudier i matematik eller inom kunskapsområdet matematikutveckling. Om examen inte omfattar nämnda ämnesstudier, krävs i stället att studenten har kompletterat sin utbildning med motsvarande kunskaper.

Mål

För speciallärarexamen ska studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som speciallärare för barn och elever i behov av särskilt stöd.

Kunskap och förståelse

För speciallärarexamen ska studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om relationen mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap om barn och elever i behov av särskilt stöd i ett historiskt perspektiv,
- visa kunskap om funktionsnedsättningar, inbegripet neuropsykiatriska svårigheter,
- visa fördjupad kunskap om barns och elevers språk- och begreppsutveckling och stimulans av denna,
- visa fördjupade kunskaper om bedömningsfrågor och betygssättning, och
- visa fördjupad kunskap om barns och elevers utveckling och lärande och visa kunskap om utveckling och lärande hos barn och elever med funktionsnedsättningar, inbegripet neuropsykiatriska svårigheter, samt, beroende på vilken specialisering som valts, fördjupad kunskap om
 1. barns och elevers språk-, skriv- och läsutveckling,
 2. barns och elevers matematikutveckling,
 3. barn och elever med dövhet eller hörselskada och deras allsidiga kunskapsutveckling i relation till undervisningsämnena eller ämnesområdena,
 4. barn och elever med synskada och deras allsidiga kunskapsutveckling i relation till undervisningsämnena eller ämnesområdena,
 5. barn och elever med grav språkstörning och deras allsidiga kunskapsutveckling i relation till undervisningsämnena eller ämnesområdena, eller
 6. barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning och deras allsidiga kunskapsutveckling i relation till undervisningsämnena eller ämnesområdena.

Färdighet och förmåga

För speciallärarexamen ska studenten

- visa förmåga att kritiskt och självständigt ta initiativ till, analysera och medverka i förebyggande arbete och bidra till att undanröja hinder och svårigheter i olika lärmiljöer,
- visa förmåga att delta i arbetet med att utforma och genomföra åtgärdsprogram för enskilda elever i samverkan med berörda aktörer samt förmåga att stödja barn och elever och utveckla verksamhetens lärmiljöer,
- visa förmåga att kritiskt granska olika vetenskapliga perspektiv på neuropsykiatriska svårigheter samt tillämpa kunskaper om neuropsykiatriska svårigheter i olika lärmiljöer,
- visa förmåga att, beroende på vilken specialisering som valts, vara en kvalificerad

samtalspartner och rådgivare i frågor som rör

1. barns och elevers språk-, skriv- och läsutveckling,
 2. barns och elevers matematikutveckling,
 3. lärande och kunskapsutveckling hos barn och elever med dövhet eller hörselskada,
 4. lärande och kunskapsutveckling hos barn och elever med synskada,
 5. lärande och kunskapsutveckling hos barn och elever med grav språkstörning, eller
 6. lärande och kunskapsutveckling hos barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning,
- visa förmåga att självständigt genomföra uppföljning och utvärdering samt leda utveckling av det pedagogiska arbetet med målet att kunna möta behoven hos alla barn och elever,
 - visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt genomföra pedagogiska utredningar och analysera svårigheter för individen i de lärmiljöer där barnet eller eleven får sin undervisning och vistas under förskole- eller skoldagen, och
 - visa fördjupad förmåga till ett individanpassat arbetssätt för barn och elever i behov av särskilt stöd.

För specialisering mot språk-, skriv- och läsutveckling eller matematikutveckling ska också studenten

- visa förmåga att kritiskt granska och tillämpa metoder för att bedöma barns och elevers språk-, skriv- och läsutveckling eller matematikutveckling.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För speciallärarexamen ska studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att inom det specialpedagogiska området göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga att identifiera etiska aspekter på eget forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa insikt om betydelsen av samarbete och samverkan med andra skolformer och yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För speciallärarexamen ska studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

I examensbeviset ska det anges för vilken eller vilka verksamheter utbildningen är avsedd. Där ska också utbildningens specialisering anges. För speciallärarexamen ska också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

6. Innehåll och upplägg

Inriktningar

Kod	Svensk benämning	Engelsk benämning	Hp
(SIFN)	Specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning	Specialisation in Intellectual Disability	90 hp
(SMAU)	Specialisering mot matematikutveckling	Specialisation in Mathematical Development	90 hp
(SSSL)	Specialisering mot språk-, skriv-, och läsutveckling	Specialisat. in Development of Language, Writing and Reading	90 hp

Upplägg

Speciallärarprogrammet ges på avancerad nivå med distansinslag. Utbildningen omfattar två olika men relaterade studieområden:

- studier dels inom det specialpedagogiska kunskapsområdet, dels inom vald specialisering
- fältstudier

Student ska följa studiegången i den ordning som studiegången föreskriver. Samtliga kurser i programmet är obligatoriska, beroende på vald specialisering. Vilka kurser som ingår i respektive specialisering framgår av studiegången:

Studiegång för Speciallärarprogrammet, specialisering mot matematikutveckling (SMAU)

SPE102 - Specialpedagogik - lärande i ett samhällsperspektiv, 15 hp

SPE202 - Specialpedagogik - samverkan och individers utveckling, 15

SLM302 - Barns och elevers matematikutveckling i teori och praktik, 15

SLM402 - Matematikutveckling hos elever i behov av särskilda utbildningsinsatser, 15 hp

SPE501 - Specialpedagogik - Vetenskapsteori och metod, 15 hp

SLM601 - Examensarbete inom Speciallärarprogrammet med ämnesspecialisering mot matematikutveckling, 15 hp

Studiegång för Speciallärarprogrammet, specialisering mot språk-, skriv- och läsutveckling (SSSL)

SPE102 - Specialpedagogik - lärande i ett samhällsperspektiv, 15 hp

SPE202 - Specialpedagogik - samverkan och individers utveckling, 15

SLS302 - Specialpedagogik - teoretiska perspektiv på läs- och skrivutveckling och läs- och skrivsvårigheter, 15 hp

SLS402 - Läs- och skrivutveckling hos elever i behov av särskilda utbildningsinsatser, 15 hp

SPE501 - Specialpedagogik - Vetenskapsteori och metod, 15 hp

SLS601 - Examensarbete inom Speciallärarprogrammet med ämnesspecialisering mot språk-, skriv- och läsutveckling, 15 hp

Studiegång för Speciallärarprogrammet, specialisering intellektuell

funktionsnedsättning (SIFN)

SPE102 - Specialpedagogik - lärande i ett samhällsperspektiv, 15 hp

SPE202 - Specialpedagogik - samverkan och individers utveckling, 15

SLI302 - Teoretiska perspektiv på språk- och begreppsutveckling i relation till intellektuell funktionsnedsättning, 15 hp

SLI402 - Lärande och kunskapsutveckling hos barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning, 15 hp

SPE501 - Specialpedagogik - Vetenskapsteori och metod, 15 hp

SLI601 - Examensarbete inom Speciallärarprogrammet specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning, 15 hp

Innehåll

Innehållet behandlar olika perspektiv och teorier på stödjande och utvecklande arbete för barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning eller för barn och elever i komplicerade inlärningssituationer inom språk-, skriv-, läs- eller matematikutveckling i olika pedagogiska verksamheter. I detta sammanhang belyses olika aspekter som har betydelse för individers lärande och delaktighet. Aspekterna kan vara socioemotionella, kognitiva, fysiska och kommunikativa, liksom sociokulturella, didaktiska, samhälls- och organisationsaspekter samt demokrati- och likvärdighetsaspekter. Här inbegrips neuropsykiatriska svårigheter. Grundutbildningen bildar bas för vilka verksamheterna kan vara. Vidare belyses specialpedagogikens funktion i ett utbildningsperspektiv, såväl historiskt som nutida i både nationella och internationella sammanhang, liksom betydelsen av samverkan med avseende på individers utveckling och lärande. Innehåll om samtalets betydelse och rådgivande funktion för barns och elevers lärande är ett av flera väsentliga områden i utbildningen. Samtalets funktion inkluderar även andra yrkesprofessionella samt vårdnadshavare. Andra områden som behandlas är pedagogisk differentiering och extra anpassningar. Pedagogiska utredningar och pedagogisk dokumentation, där i synnerhet åtgärdsprogram praktiseras i relation till den valda specialiseringen. Uppföljning och utvärdering samt utveckling av lärmiljöer inom områdena skrivning, läsning eller matematik samt av lärmiljöer för barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning belyses vidare i ett specialpedagogiskt perspektiv. Innehållet behandlas med utgångspunkt i de olika områdenas aktuella och historiska, didaktiska vetenskapliga grund såväl som till specialpedagogisk tvärvetenskapliga grund. Samband relateras även till beprövad erfarenhet och egna behov av ytterligare kunskap i syfte att utveckla den kommande yrkesidentiteten.

Utbildningen innehåller fältstudier, vilket ingår som delar i kurserna. De syftar i huvudsak till att samla empiri och har både undersökande och genomförande karaktär och bearbetas i den högskoleförlagda delen av utbildningen.

7. Platsgaranti

Studenter som i normal takt och i den ordning som studiegången föreskriver följer Speciallärarprogrammet har platsgaranti inom programmet. Platsgarantin är generell, vilket innebär att studenten har platsgaranti på obligatoriska kurser inom programmet, samt

respektive specialisering.

8. Övergångsbestämmelser

Studenter har i vissa fall rätt att tillgodoräkna tidigare högskolestudier i enlighet med bestämmelserna i högskoleförordningen.

Student som senast vårterminen 2018 har påbörjat utbildningen har rätt att slutföra sin utbildning för att få en speciallärarexamen enligt bestämmelserna i den utbildningsplan de antagits till fram till utgången av juni 2025. De äldre utbildningsplanerna och ingående kurser avvecklas successivt. För att kunna fullfölja sin utbildning, ges student som påbörjat utbildning enligt äldre utbildningsplan, efter 1 juli 2007, men inte är i takt med ordinarie studiegång, möjlighet att fullfölja sin utbildning enligt gällande avvecklings- och slutförandeplan vid återupptagande av studier.

För att få speciallärarexamen enligt bestämmelserna from 3 juli 2018 måste studenten läsa till de moment som svarar mot de nya examensmål som är införda i och med föreliggande utbildningsplan.

Utbildningen kan ges som utlokaliserad lärcenterutbildning på annan ort. Student som antagits till och påbörjat utbildningen som lärcenterutbildning har inte rätt att byta till campusförlagd utbildning vid Göteborgs universitet. Om däremot lärcenterbaserat utbildningsalternativ inte kan fullföljas av lärosätet, kommer studenter att erbjudas möjlighet att slutföra utbildningen via campusförlagd utbildning vid Göteborgs universitet.

9. Övrigt

Betyg

Programmets kurser har tregradig betygsskala (Underkänd, Godkänd och Väl godkänd).

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering av programmet sker i enlighet med gällande *Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning vid Göteborgs universitet*.